№ 18 փետրվարի 7 (19) **1880** փետրվարի 7 (19) № 18

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

—

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

—

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

—

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

—

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն: Նամակ Ախալքալաքից: Նամակ Երևանից: Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր: — Արտաքին տեսութիւն: Անգլիա: Նամակ Պարսկաստանից: Արտաքին լուրեր: — «Մշակի» հեռագիրներ: — Յայտարարութիւններ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻՑ

—

26 յունվարի

«Մեղուի» № 3-ի մէջ ես կարդացի մի թղթակցութիւն մեր քաղաքից:

Թղթակցութիւնից նկատվում է որ մեր ուսումնարանում գործերը այնպէս լաւ չեն գնում, ինչպէս պէտք էր և թէ ուսումնարանում սկսել են ինտրիգաներ սարքել, մի խօսքով ուսումնարանին նորից փոթորիկ է սպառնում:

Թէ որքան ուղիղ կամ սխալ են «Մեղուի» թղթակցի ասածները առ այժմ ես այդ մասին ոչինչ չեմ ասում, բացի այն, որ անցեալ տարվայ մեր ուսուցիչներից մինը, որին ստորոժ-ուսուցիչ անուանեց մի ժամանակ պ. Ականատեսը—արդարև պ. Ալլահվէրդեանցի կարգադրութեամբ վարում է այժմ մեր ուսումնարանում վերակացուի պաշտօնը:

Չը գիտեմ ինչ պատճառով յառաջացել էին դրա ու ձայնագրութեան ուսուցչի մէջ անբաւականութիւններ, որ վերջին ժամանակ սաստկանալով հագիւ բացարձակ կռւի չէր հասել բանը: Ես չեմ արդարացնում ձայնագրութեան ուսուցչին կամ նոյն իսկ վերակացուին, միայն քանի որ հոգաբարձուները կամ ուսուցիչները պահանջում են վերակացուի հեռանալը, լաւ է որ առաջ հեռացնել ուսումնարանից այդ գայթակղութեան քարը: Մի ուսումնարան որ հազիւ հազ սկսել է շունչ քաշել պէտք չէ որ ինտրիգաների ու խակամտութեան զոհ լինի: Հասարակութիւնը մեծ յոյս ունի տեսնել ներկայ տարվայ պ. պ. ուսուցչաց աշխատութեան պտուղը և մեր յոյսն ևս մեծ է որ նրանք կարդարացնեն հասարակութեան ակնկալութիւնները:

Չէզոք

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

—

29 յունվարի

Բաւական երկար լռութիւնից յետոյ այսօր հազիւ կարողանում եմ տեսնվել քեզ հետ, սիրելի ընթերցող: Ես գիտեմ դու ատում ես բանակռիւը, պօլեմիկան, բայց ինչ արած, երբեմն միամիտ ամբոխը խաբվում է զանազան յօդուածագրերի խօսքերից, որոնք աշխատում են սպիտակը սև ցոյց տալ, ճշմարտութիւնը ստութիւն: «Մշակի» 1879 թուի վերջին համարներից մէկում «Նոր-Բարեկամ» ստորագրութեամբ նամակը բաւական պղտորել է իմ յարգելի բարեկամ պ. Արամ Մելեանցի հոգեկան դրութիւնը: Նա մի պատասխանով ոչ թէ միայն Նոր-Բարեկամին այլ «Մշակի» բոլոր թղթակիցների մասին արտայայտել է իր բոլոր արհամարհանքը և ատելութիւնը: Աւելորդ եմ համարում երկար ու ձիգ պատասխան տալ պ. Մելեանցի այն նամակի դէմ, որը շօշափում է «Մշակի» Երևանի թղթակիցների, որոց թւում ի հարկէ և իմ պատիւը: Ափսոսում եմ լրագրութեանը, պ. Մելեանց, ինձ և ձեզ պէտները կրքերի գործիք չինել, երկու խօսք ունեմ դէպի ձեզ, ուրիշ ոչինչ: Ձեր նամակի մէջ, պ. Մելեանց, որ տպուեց «Մեղուի» անցեալ տարվայ վերջի համարներից մէկում, յափշտակված խօսում էք ձեր թատրոնական ներկայացումների մասին, գիտեմ, բայց այդ մասին պէտք է դատէր մի ուրիշը և ոչ թէ դուք: Պաշտպանում էք ձեր հօրը, Պռօշեանցի առաջարկութեամբ կայացած նիստի վերաբերութեամբ, այդ մասին ինքն Պռօշեանցը, որպէս պատմեց ինձ, գրել է մի ընդարձակ պատասխան: Բացի այդ դուք մի յայտնի ճշմարտութիւն նոյնպէս ստել էք կամենում, որպէս թէ արժանապատիւ Մելեանցի երկու որդիքը ուսուցիչ չեն Գայիանեան դպրոցում, այլ միայն դուք ինքներդ: Միթէ ձեր քոյրը ուսուցչուհի չէ այնտեղ, հարցնում ենք այդ, իսկ եթէ ձեր կարծիքով աղջիկ զաւակը որդի չէ յիշվում, ներեցէք ինձ, այդ նոր օրէնքի հետ ես դեռ ծանօթ չէի: Իսկ ձեր նամակի մէջ մի քանի եւրօպական սերտած բառեր շարելով, բրաւօ, սիկ, միկրոմիկներ, հաւատացնում եմ ձեզ որ դորանով ոչ ոքի չէք կարող զարմացնել, մենք լաւ ճանաչում ենք ձեր գիտութեան աստիճանը:

Է՛հ ինչ և իցէ, թողնենք և դառնանք օրական հարցերին, հաց չը կայ, մեր քաղաքը մի սարսափելի դրութեան մէջ է. մարդկային կեանքի գոյութեան ամենաառաջին պիտոյքը սպառել է: Հացի պակասութիւնը ոչ թէ միայն Երևանում, այլ և նրա շրջակայքում զգալի է: Մի չափազանց տխուր աղդեցութիւն է գործում մարդու վրա, երբ նա նայում է հացթուխի խանութի առաջ եղող բազմութեանը. հարիւրաւոր մարդիկ փոքր ձեռքերին հաց են խնդրում, հաց չը կայ: Երէկ ես անցնում էի թուրք հացագործի առաջից, մի հասակաւոր թուրք երեխայի նման լաց էր լինում, ինչո՜ւ, ինչու այս օրը հասցրիր, Աստուած, խալվարը 100 րուբլ ալիւր տեսնեմ, ձուի հարիւրը քառասուն կոպէկ, ո՞վ կը նայէր երեսին, այժմ մի հատ ձուն վեց կոպէկով ձեռք չէ ընկնում: Որպէս Երևանում, նոյնպէս և գիւղերում, ինչպէս լսվում է, կան հացի պահեստներ, սակայն ամենքը աշխատում են ծածկել: Ագահութիւնը կուրացրել է մեր կալուածատէրերի և չարչիների աչքերը. նրանք կամենում են թշուառութիւնը իր ծայրահեղութեանը հասցնել: Բայց լաւ իմացէք, պարոններ, յուսահատութեան վերջին ծայրը հասած մարդը գազանի դերք է ստանում, կարծեմ ուշ չէ մտածել, կատաղած ամբոխը մի բոպէի մէջ կը յափշտակի, ցան ու ցիր կանի ձեր շտեմարանները, քար ու քանդ կանի ձեր տունը, գուցէ և առաջին զոհն էլ դուք կը լինէք:

Քաղաքային վարչութեան վերջին պատգամաւորութիւնը յաջողել է էջմիածնում վ. եհ. Հայրապետը հաճել է տալ Երևանին 100 խալվար ցորեն: Բացի այդ վարչութիւնը կարգադրել է շուտով չորս հացի խանութներ բանալ, ի հարկէ այդ կարգադրութիւնները առ այժմ թղթի վրա են գրված, երբ կիրագործվեն, այդ էլ Աստուած գիտէ: Այն թուրք պարոնը, որին յանձնվել է երեսուն հազար րուբլին, որ ժողովեց սորանից մի ամիս առաջ ցորեն բերելու Թիֆլիսից, նա էլ հանգիստ կերպով իր տանը նստած շահեցնում է այդ գումարը իր օգտին: Մեր հայ երիտասարդները Թիֆլիսի քարվանսարաներում, այդ ճարպիկ և աշխոյժ երիտասարդներին թողած՝ փոքր յանձնեցին մի օր և իցէ հաջու, որ Թիֆլիսից ցորեն բերել տայ: Մէկը հարցնող լինի մեր ձայնաւորներին, եթէ այդ հաջուն այդքան ազնիւ մարդ էք ճանաչում, նոյն իսկ այդ պարոնին, ասում են, ունի մօտ 400 խալվար ցորեն, թող հանի ոչ թէ ձրի, այլ իր գնովը ծախի խեղճերին: Իմ կարծիքով այդպիսի պարոնները աւելի կաշխատեն հացի վերջին նշոյլն էլ կտրել, քան թէ մտածեն օր առաջ Թիֆլիսից հաց բերել:

Եթէ, ազնիւ ընթերցող, քեզ հետաքրքիր է տեղեկութիւն ստանալ մեր քաղաքի կլուբից, ահա պատմեմ: Այս տարի մեր կլուբի անդամների թիւը խիստ շատացել է, 200-ից անցնում է, ի հարկէ մեծ մասամբ հայեր: Այդտեղ ճշմարիտ ասած չէ կարելի տխուր ժամանակ անցնել. քաղաքային հրաժշտութիւն, մեր սիրելի թառն ու քեամանչէն, դիմակահանդէսներ, թղթախաղի ջերմեռանդ այցելուներ և այլն և այլն: Ասիական թառը յիշելով միտքս ընկաւ մի բան, որ աւելորդ չեմ համարում զանցառութեան տալ: Մեր թառը ու քեամանչէն դուր չէ եկել կլուբի ռուս անդամներին, ուստի նոքա տալիս են մի յայտարարութիւն, որով խնդրում են հեռացնել եւրոպական ճաշակից հեռու երաժշտական գործիքներ: Ռուսների մէջ միակ անձն, պ. Ստրելբիցկի բացառութիւն է լինում, որ չէ համաձայնում այդ յայտարարութեան մտքի հետ, պատճառ բերելով առաջին՝ տեղական անդամների թւի մեծամասնութիւնը որոնք կարող են մերժել մեր առաջարկութիւնը, և երկրորդը մենք եկել ենք Ասիա պէտք է ուսումնասիրենք այդ երկիր: Ինչ և իցէ պ. Ստրելբիցկի պատասխանը չէ համոզել իր ազգակիցներին նոքա տուել են յայտարարութիւնը որի վրա մակագրված վճիռը եղել է՝ «թողնել առանց հետևանքի»:

Ա. Եր.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Գանձակ, 29 յունվարի

Անցեալ տարի պատուելի լրագրիդ թղթակից արժ. Ջարէքայ անապատի վանահայր Աստուածատուր վարդապետի և գանձակեցի պ. Ֆ-ի նամակները այն հետևանքն ունեցան, որ Ղահրաման Ս. Օ. տուեց իր հաշիւը. այս նամակներից յետոյ արժան էր որ Ղ. Ս. Օ. ի լուր հասարակութեան որ և իցէ հայ պարբերական թերթի միջոցաւ հրապարակ էր դուրս բերել իր տուած հաշւի հետևանքը. որպէս զի դորանով հնարաւոր էր եղել փարատել այն ծանր տպաւորութիւնները և կարծիքները, որոնք թողեցին ազգու կերպով մեզ վերա, և դորանով առիթ լինէր միւսներին հասարակական հաշիւները հրապարակ հանելու: Յոյս ունեմ, որ պ. Ղ. Ս. Օ. կը յարգէ մեր ձայնը և հրապարակ հանելով իր հաշիւը բարի օրինակ կը դառնայ և ուրիշներին:

Ց.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք մամուլի տակից դուրս եկած դօկտոր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի կովկասեան գրավաճառանոցում: Գինը 35 կոպէկ է:

—

«Մշակի» անցեալ տարվայ բաժանորդներից մի քանիսը սպասում են որ մենք նրանց այս տարի էլ ուղարկենք մեր թերթը, չը նայելով որ նրանք այս տարի չեն գրվել: Մենք պարտաւորութիւն ենք համարում յայտնել, որ մենք ուղարկում ենք «Մշակը» միայն այն անձանց, որոնք նորից գրվել են, կամ ցանկութիւն են յայտնել «Մշակը» կրկին ստանալ:

—

Խնդրում ենք թէ Թիֆլիսի և թէ գաւառների մեր անցեալ տարվայ բաժանորդներից, որոնց վրա ապառիկներ են մնացել ուղարկել իրանց ապառիկները ուղղակի խմբագրութեան անունով, եթէ ոչ մի ամսից յետոյ մենք ստիպված կը լինենք հ ր ա պ ա ր ա կ ե լ այն բոլոր պարոնների անուններն ու ազգանունները, որոնք մեր լրագրի անցեալ տարվայ վճարը մինչև այժմ մեզ դեռ չեն հատուցել:

—

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են հետևեալը: «Յունվարի 29-ին հայ ուսանողների մի խումբ տուեց մի ներկայացումն տեղիս մի մասնաւոր թատրոնում, բարեգործական նպատակով: Ներկայացրին «Արշակ II» դրաման, բայց դժբաղդաբար հասարակութիւնը ամենաողբերգական տեղերում ծիծաղում էր: Դերասաններից միայն մինը, այն է պ. Ենիկալօփեանը, որ Արշակի դեր էր խաղում, լաւ կատարեց իր դերը»:

—

Լսում ենք որ ՄՈՍԿՎԱՅԻ հայերից մի քանի անձինք դիտաւորութիւն ունեն փող ժողովել յօգուտ Վանի սովատանջների: Շատ ուրախալի կը լինի, եթէ աջողվի Մոսկվայի հայերի՛ն այդ բարի գործը:

—

Ստացանք ԲԱԳՈՒԻՑ պ. Յովհաննէս Վարձիգուլեանցից 500 րուբլ յօգուտ «Արարատեան ընկերութեան»: Յայտնի է որ այդքան գումար տուողը «Արարատեան ընկերութեան մշտնջենաւոր անդամ է դառնում: Այդ գումարը յիշված է պարոնի մեզ գրված նամակի մէջ էլ:

—

Մեզ գրում են ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ: «Օգոստափառ կայսրի գահակալութեան 25 ամեակը յիշատակելի անելու համար, Ախալցխայի Դումայի մէջ կազմված յանձնաժողովը որոշել է հիմնել մեր քաղաքում մի արհեստանոց, որտեղ կատարելագործվել կարողանան այն արհեստների մէջ, որոնցով գլխաւորապէս պարապում են Ախալցխայում»:

—

Մեր մշտական թղթակիցը հաղորդում է մեզ հետևեալ լուրերը ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ: «Ախալցխայի երիտասարդութիւնը մտադիր է մի ընդարձակ հանգանակութիւն բանալ Վանի սովատանջներին օգնելու համար: Մի և նոյն ժամանակ մեր երիտասարդութիւնը պատրաստվում է մի քանի ներկայացումներ տալ հայ լրագրութեանը նպաստող ֆօնդը (հիմնական դրամագլուխը) ապահովացնելու համար»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ

—

Յունվարի 24-ին թագուհին բացեց պարլամենտը: Գահական ճառի մէջ յայտնված է որ դէպի օտար պետութիւնները Անգլիայի յարաբերութիւնները բարեկամական են. մի և նոյն ճառի խօսքերով, պարլամենտի յետաձգվելու օրից սկսած մինչև նրա կրկին բացվելու ժամանակ պատահած անցքերը կօդնեն Բերլինի դաշնագրի հիման վրա ապահովացնել խաղաղութիւնը, թէև այդ նպատակին հասնելու համար, դեռ շատ անկարգութիւնների առաջը պէտք է առնել, որոնք մինչև այսօր էլ դեռ թագաւորում են Թիւրքիայի բազմաթիւ նահանգներում: Աֆղանիստանի գործերի խառնված դրութիւնը դեռ թոյլ չէ տալի յետ կանչել այնտեղից բրիտանական զօրքերին, բայց կառավարութեան պրինցիպները նոյնն են մնում: Թէպէտ և հրամայված է զօրացնել սահմանագլուխներում գտնված բրիտանական զօրքերի թիւը, բայց և այնպէս անգլիական կառավարութիւնը ջերմ սիրով ցանկանում է բարեկամական յարաբերութիւնների մէջ լինել թէ աֆղանական իշխանի և թէ այդ երկրի ժողովրդի հետ:

Գահական ճառի մէջ նոյնպէս յոյս է յայտնված, որ այլ ևս հեռու չէ այն ժամը երբ պէտք է կատարվի հարաւային Աֆրիկայի դաշնակցութեան առաջին և նշանաւոր քայլը: Սրանից յետոյ գահական ճառը յիշում է այն միջոցների մասին, որոնց կառավարութիւնը գործ կը դնի թեթևացնել Իրլանդիայի նեղութիւնները, և պարլամենտին կառաջարկվի օրէնքի այն ծրագիրը, որի հիման վրա եկեղեցական եկամուտների մնացորդը կը տրվի ժողովրդին երկրագործական մի դրամագլուխ հիմնելու:

Գահական ճառի այն մասը, որ վերաբերում է Անգլիայի արտաքին յարաբերութիւններին, հետևեալ կերպով է կազմված. Բոլոր պետութիւնների հետ խաղաղ ունեցած յարաբերութիւններն առաջվայ պէս բարեկամական են: Պարլամէնտի յետաձգելու օրից եղած՝ գործերի ընթացքն այն տեսակ էր, որ պէտք է նոր ապահովութիւն տար եւրոպական ընդհանուր խաղաղութեանը, համաձայն Բեռլինի դաշնագրում հաստատված բոկէտունքներին:

«Աֆղանի պատերազմը Թիւրքիային շատ անհանգստութիւններ պատճառեց. այդ անկարգութիւնները հեռացնելու համար, դեռ շատ գործ է մնում Անգլիային անել:

Գահական ճառի մէջ մտցված չէ յիշել և այն դաշնագրութեան մասին, որ Անգլիան կապել է սուլթանի հետ ստրուկների առևտրին վերջ դնելու մասին, և յայտ է յայտնված, որ պարլամէնտը չի զլանայ այս գործին վերաբերեալ անցքերը նորից վերստուգութեան ենթարկել, և աշխատել մշակել մանկութեան և քրէական գործերին վերաբերեալ բոլոր օրէնքները: Վերջապէս ճառը վերջանում է այն խոստումով, որ հողային կալուածների փոխառման և ձեռքից ձեռք անցնելու օրէնքը նշանաւոր դիւրութեան և զանազան փոփոխութիւնների կենթարկվի:

80 թւականի պարլամէնտը մեծ-մեծ յոյսերով է բացվում.—Տեսնենք ինչ կը լինի նրա գործունէութեան արգասիքը....

«Голосъ» լրագրի վերջին հեռագրներից մէկը հաղորդում է, որ մարկիզ Սէլիսբիւրիի առողջութիւնը գնալով լաւանում է:

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Սալմաստ 16 յունվարի

Հացի թանգութիւնը Սալմաստում օրըստօրէ առատանալու վրա է և ամենեւին էժանանալու յոյս չը կայ: Այժմ ցորենի մի բեռը ծախվում է վեց անգամ աւելի թանգ գնով, քան թէ սովորաբար առաջ միշտ ծախվելիս է եղել: Տեղացի հայերի մեծ մասը հազիւ կարողանում են հաց գտնել, մի կողմից էլ աւելացել է նրանց վրա Ցանկաստանի Աղբակ գաւառից այստեղ եկած բազմաթիւ հայ գաղթականների հոգսերը, որոնց նոյնպէս պէտք է կերակրել, որ սովից չը մեռնեն: Միւս կողմից մահմեդականները հանգստութիւն չեն տալիս, որովհետև նրանք աւելի աղքատ են և աւելի հացի կարօտ. եւ թանգութեան պատճառով առաջ են գալիս զանազան տեսակ անկարգութիւններ:

Յունվարի 3-ին պատահեց մի սարսափելի անցք: Մի պարսիկ Աֆշարխանայ գիւղից, Աշրէֆ Ցուսէին օղլի անունով, ունենում է մի վեցամեայ աղջիկ ծաղիկով սաստիկ հիւանդացած: Հայրը մտածելով, որ իր աղջիկը երկար չի ապրի, աշխատում է նրա մահից օգուտ քաղել: Վեր է առնում հիւանդ աղջիկը, կապում է իր շալակին, և որպէս մուրացկան դիմում է Ղալասար անունով հայոց գիւղը: Այդտեղ Աշրէֆը իր շալակով մտնում է մի տուն, որ պատկանում էր պ. Մարգարա Արզումանեանցին և սկսում է ողորմութիւն խնդրել: Տանեցիք ինչ որ տալիս են, նա գոհ չէ մնում և սկսում է աւելի պահանջել և սպառնալիքներ կարդալ:

Վերջապէս տանեցիք աշխատում են նրան մի կերպով հեռացնել, այդ միջոցին Աշրէֆը ժամանակ է գտնում, և իր ուսին բարձած ծաղկահան երեխային ձգում է հայ Մարգարի տան փորված հնոցի (թոնիրի) մէջ, և ինքը դուրս գալով աղաղակ է բարձրացնում, և միւս պարսիկներին օգնութեան է կանչում, ասելով, իբր թէ հայերը նրա երեխան խլեցին և ձգեցին հնոցի մէջ: Այդ միջոցին Մարգարի ընտանիքը կարողանում է երեխային դուրս բերել կրակի միջից փոքր ինչ այրված. բայց տակաւին կենդանի յանձնում են անգութ հօրը: Նա տանում է երեխային իր տունը, որը երկու օրից յետոյ մեռնում է: Այդ էր Աշրէֆի ցանկութիւնը, որ իր նպատակին հասնէր: Նա գանգատվում է իր գիւղի մի քանի աղայներուն, և նրանք խեղճ Մարգարին տուգանքի են ենթարկում, բաւական փող են առնում և տալիս Աշրէֆին, և իրանք էլ բաւական կաշառքներ են ստանում: Մարգարի պատճառով փնտրվում են և մի քանի ուրիշ հայեր, որ նրան պաշտպանում էին:

Դրանով էլ բանը չէ վերջանում, տեղային իշխանութիւնը լսելով, սկսում է Մարգարին չարչարել և նրանից փող պահանջել, մինչև Աշրէֆը խղճահարվելով, գնում է մի մոլլայի մօտ, խոստովանվում է, թէ Մարգարը կամ նրա տանեցիքը յանցաւոր չեն, այլ ինքն է եղել իր աղջկայ մահվան պատճառը, և սովը կամ քաղցածութիւնը ստիպեց նրան մի այսպիսի սպանութիւն գործել: Այս խոստովանութեան հիման վրա մոլլան մի վճիռ է գրում և մօտ քառասուն հոգիների կնիքով վաւերացնում է, և յանձնում է Մարգարին, որ նա անմեղ է Աշրէֆի երեխայի սպանման գործի մէջ:

Այսպիսի զրպարտութիւններից վախենալով, հայերը այժմ ստիպված են իրանց դռները փակել դրսից մուրացկանների առջև, որոնց թիւը օրըստօրէ բազմանում է: Զարմանալին այն է, որ պարսիկները առատութեան տարիներում հայի հացը չէին ուտում, պիղծ համարելով, իսկ այժմ սովի ժամանակ ամեն կողմից թափվում են և հաց են պահանջում: Ցանկալի կը լինէր, որ պարսիկները այժմ նոյնպէս մտածէին, թէ հայի հացը պիղծ է մահմեդականի համար, գոնէ կազատվէինք նրանցից:

Ռուբէն Ռուբէնեանց

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«Daily News» լրագրին Մադրիդից հեռագրում են յունվարի 27-ից հետևեալը. «Յուսով Օտէրօի դատը կը սկսվի: Պաշտպանը պահանջեց որ մեղադրվածին բժշկական քննութեան ենթարկեն: Բժիշկները հետազօտելով մեղադրվածին այն եզրակացութեան հասան, որ նրանցից մի քանիսը նրան մտաւորապէս բոլորովին առողջ են համարում, իսկ երկու բժիշկներ նրան խելագար հրատարակեցին: Մեղադրվածը շարունակում է հաստատել, որ իր արած գործը բոլորովին քաղաքական նպատակ չունէր»:

—Վիէննայի «Deutsche Zeitung» լրագրին Ֆիլիպպոպոլից հեռագրում են, յունվարի 28-ից հետևեալը. «Բուլղարական էկզարխը երէկ յայտնեց բուլղարական իշխանին և իշխան Բոգորիդին իր չուելու Կ. Պոլիս ճանապարհ ընկնելու մասին, ուր նա դիտաւորութիւն ունի տեղափոխել իր առաջնորդարանը: Իշխան Բոգորիդին և Ֆիլիպպոպոլի քաղաքային ժողովի պատգամաւորութիւնը ճանապարհ կը դնեն նրան մինչև Գերմանլի»:

—Վիէննայի «Polit. Corresp.» լրագրին Կ. Պօլսից հեռագրում են յունվարի 27-ից հետևեալը. «Անգլօ-թիւրքական դաշնագրութիւնը, գերեվաճառութիւնը ոչնչացնելու մասին, ութ յօդուածներ է պարունակում իր մէջ: Այդ դաշնագրութեան զօրութեամբ, Թիւրքաց ջրերի մէջ լողող բոլոր կասկածաւոր նաւերը, ի բաց առնելով միայն պատերազմական նաւերը, կարող են բռնվել և խուզարկութեան ենթարկվել: Յանցաւորները քրէական օրէնքներով կը պատժվեն»:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 փետրվարի: Այսօր Բուլղարական իշխանը հասաւ Ս. Պետերբուրգ: «Новости» լրագիրը լսել է, որ համալսարանի ուսանողների ամուսնութիւնը, ինչպէս և ամուսնացած մարդոց համալսարան ընդունվելը պէտք է արգելվեն:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 փետրվարի: Պետական բանկի 5% տոմսակն առաջին շրջանի արժէ $9^3/_8$ ր., երկրորդ $92^7/_8$ ր., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ $93^3/_8$ ր., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակն արժէ 229 ր., երկրորդ 228 ր. 25 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակն արժէ 91 ր. 25 կ., երկրորդ 91 ր. 25 կ., երրորդ 91 ր. $1^3/_8$ կ., ոսկին արժէ 7 ր. 63 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լոնդոնի վրա արժէ $25^{9}/_{32}$ պէնս. Ռուսաց 100 րուբլ Գերմանիայի վրա արժէ 219 մարկ $^7/_8$ պֆ., Փարիզի վրա 272 ֆրանկ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 փետրվարի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ երէկ փետրվարի 5-ին կէսօրից յետոյ, եօթերորդ ժամին ձմեռվայ պալատի գլխաւոր պահապանի կացարանի ներքնայարկում ճայթիւն առաջացաւ: Ֆինլանդեան գվարդիական պահապան գնդի ստորաստիճան զինուորականներից 8 հոգի սպանվել են, իսկ 45 հոգի էլ վիրաւորվել են: Կացարանի յատակը և դրա մի քանի խողովակները փչացած են: Հրամայված է ճայթիւնի պատճառները հետազօտել:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 փետրվարի: Սաբուրով դեսպանը փետրվարի 3-ին հասաւ Ս. Պետերբուրգ:

ԻՐԿՈՒՏՍԿ, 4 փետրվարի: Չինաստանի նախկին դեսպան Պետերբուրգում, Չունգխօու, Չինաց կայսրի հրամանով աստիճաններից զրկված է և դատաստանին է ենթարկված: Իրկուտսկում թանգութիւն է: Հաճարի ալիւրի պուտը արժէ 3 րուբլ 40 կոպ.: Շրջակայքում դիֆթերիտ է տիրում: Ձայնաւորների պատգամաւորութիւնը խնդրում է փակել տալ արաղի գործարանները և ապահովացնել բնակիչների համար հացի պաշարը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 փետրվարի: «Прав. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է որ մինիստր Նաբօկով փետրվարի 2-ին սկսեց իր պաշտօնավարութիւնը:

ՓԱՐԻԶ, 5 փետրվարի: Ֆրէյսինէ շուտով կը հրատարակի այն դոկումէնտները, որոնք վերաբերում են յոյն-թիւրքաց սահմանների ուղղելուն և Ռումինիայի հրէաների ազատութեանը:

ՎԻԵՆՆԱ, 5 փետրվարի: Պաշտօնապէս հրատարակված է, որ Կօնրադ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր է նշանակված, Կրիգաու նշանակված է դատաւորութիւնների մինիստր, և Խորէմայր էլ ֆինանսների մինիստր: Կայսրը կատարեալ շնորհակալութիւն է յայտնում ցոյց տուած ազգասիրական անձնանուիրութեան մասին:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 փետրվարի: Պետական բանկի 5% տոմսակն առաջին շրջանի արժէ 93 ր. 50 կ., երկրորդ 93 ր., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 25 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակն արժէ 228 ր. 25 կ., երկրորդ 227 ր. 75 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակն արժէ 91 ր., երկրորդ $91^1/_8$ ր., երրորդ $91^1/_8$ ր., ոսկի 7 ր. 59 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լոնդոնի վրա արժէ 26 պէնս. ռուսաց 100 րուբլ Գերմանիայի վրա արժէ 221 մարկ, 25 պֆ., Փարիզի վրա 272 ֆրանկ: Տրամադրութիւնը խաղաղ է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ԻՇԽԱՆ ԻՎԱՆ ԿՈՆՍՏԱՆՏԻՆՈՎԻՉ ԲԱԳՐԱՏԻՕՆ ՄՈՒԽՐԱՆՍԿԻ և ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ» ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ յայտնում է, որ ՄՈՒՏՔԵՐԻ համար մինչև ՆՈՐ կարգադրութիւնը վճարում է.

ՄԻՆՉԵՒ ՊԱՀԱՆՋԸ 3%

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ՄՈՒՏՔԵՐ

ՎԵՑ ԱՄՍՈՎ 6%

ՄԻ ՏԱՐՈՎ 7%

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐՈՎ . . . . $7^1/_2$%

Բացի այդ 2-դ կարգի մուրհակներին ընկերական ապահովագրերով տարեկան 8% և աւելի:

2—3

ՀԱՇՏԱՐԱՐ դատարանի 4 բաժնի դատաստանական ՊՐԻՍՏԱՎ ՎԱՍԻԼԵՆԿՕ քաղաքային օրէնսդրութեան 1030 յօդուածի համեմատ յայտնում է, որ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 16-ին առաւօտեան 10 ժամին, Երևանեան հրապարակի վրա, Թամամշեվի քարվանսարայի մօտ, պոլիցիական վարչութեան հանդէպ, ԱՃՈՒՐԴՈՎ կը ծախվի ԱՑՐԻ ԷՓԵՄԻԱ ՄԱՑԻՍՈՒՐՕՎԻ շարժական ԿԱՅՔԸ, որ բաղկացած է զանազան կահ կարասիքից, պահարաններից, բուֆէտից և այլն և որ գնահատված է 148 ր.: ԱՑՐԻ ՄԱՑԻՍՈՒՐՕՎԻ կայքը ծախվում է Սանդան Գօմպալովի 1880 թ. ՊԱՐՏՔԻ և 1876 թուի սեպտեմբերի 14-ից սկսած պարտքի ՏՕԿՍԻ և դատաստանական ծախս 120 ր. ՉԸ ՎՃԱՐԵԼՈՒ համար:

2—3

ՆԻԿՈԼԱՅԵՒՍԿԻ ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ՌՈՒՍԱՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ հարկաւոր է ՎԱՐՁԵԼ չորս մեծ և չորս միջակ սենեակներ մեծ բակով, Հաւլաբարում, աւելի ՊՕԿՐՕՎՍԿԻ ԿԱԶԱՐՄԻ մօտերում:

Այդպիսի շինութիւն ունեցողներին խնդրում եմ շնորհ բերել յիշեալ ուսումնարանը, ՊՕԿՐՕՎՍԿԻ ԿԱԶԱՐՄԻ ԴԻՄԱՑ, և խօսակցել պայմանների մասին ուսումնարանի տեսչի հետ, ամենայն օր ճաշից յետոյ 3 ժամից մինչև 7 ժամը երեկոյեան:

2—3

ՄԻ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴ, որ աւարտել է իւր ուսումն Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ օրիորդաց ԳԻՄՆԱԶԻԱՆԵՐԻՑ մէկի մէջ, ցանկանում է վարժուհու պաշտօն ստանալ Կովկասի ՀԱՅՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ: Պայմանները խնդրում եմ ուղարկել հետևեալ հասցէիւ. С. Петербургъ, Новая улица, домъ № 14 кв. № 10 Хр. Ив, Іоану.

4—5

= ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է, որ ՌՈՒՍԱՑ ԲԱԶԱՐԻ և ՀԱՒԼԱԲԱՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ վրա կառուցված են ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ վարձով տալու համար. ռուսաց բազարի վրա 18 համարներ և Հաւլաբարի հրապարակի վրա 40: Յիշեալ շինութիւնները ՎԱՐՁՈՎ վերցնել ՑԱՆԿԱՑՈՂՆԵՐԸ հրաւիրվում են քաղաքային վարչութիւնը, որի ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՈՒՄ ամենայն օր, բացի տօն օրերից, առաւօտեան 10 մինչև 2 ժամը երեկոյեան վարձի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ կը յայտնվեն:

2—3

ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Վերնագրով վեցամսեայ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ հանդէսի 1880 ամի առաջին տետրն տպագրուեցաւ և այս օրերումս կուղարկուի պատուելի բաժանորդաց: Այս տետրիս մէջ տըպուած կան 36 ՊԱՏԿԵՐ, յորոց 12-ն ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՆ: ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ 1880 ամի երկու տետրակաց գինն է 2 ռուբլի. իսկ առանձին առանձին գնողների համար՝ իւրաքանչիւր տետրի գինն է 1 ր. 50 կ. հանդերձ առաքմամբ:

Հրատարակիչ Զարմայր Մսերեանց:

3—4

Զ. Գրիգորեանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցում ծախվում են՝

1. Գալֆայեան. Ա—բառգիրք Հայ-գաղղիարէն: Dictionnaire Arménien Français. գինն է . . . . 6 ր.
2. Գալֆայեան. Ա—Հայկական գեղագրութիւն, գինն է . . . . . 1 ր.
3. Մեծառունեանց (Եղիշէ վարժապետ) —Երգարան աղջկանց և աշակերտուհեաց հայկական ուսումնարանաց: Հատ. գինն է . . . . 1 ր.

2—3